

گفت‌وگوی صبا با عوامل برنامه حماسه‌خوان

برنامه‌های خلاق در حوزه

آزاده کرمی
گفت‌وگو

معمولا آنچه ما از قلاب تلویزیون درباره دفاع مقدس می‌بینیم، بیش‌تر معطوف به داخل جبهه و صحنه‌های نبرد است و در کنار آن برنامه‌های گفت‌وگو محوری که در مناسبت‌های مرتبط با دفاع مقدس روی آنتن می‌رود. اما نگاه جدید، سوژه یابی، جذابیت‌های تصویری و کارگردانی قوی از جمله نقاطی است که برنامه‌های صدا و سیما در حوزه دفاع مقدس باید به آن توجه کنند. در واقع وقتی هفته دفاع مقدس شروع می‌شود فقط چند مستند و فیلم نشان داده می‌شود تا بگوییم این هفته را گرامی داشتیم. در حالی که باید مفهوم دفاع مقدس را جرعه جرعه برای نسل جوان معنا کرد تا آن‌ها بدانند در آن سال‌ها چه بر مردم گذشت و رزمندگان با رشادتی که به خرج دادند نگذاشتند حتی گوشه‌ای از ایران به دست دشمنان بیفتد. برنامه «حماسه‌خوان» که شنبه‌ها ساعت ۲۳:۳۰ روی آنتن می‌رود، یک مجله ترکیبی با محوریت دفاع مقدس و به سفارش گروه حماسه و مقاومت شبکه یک سیما طراحی و تولید شده است. «حماسه‌خوان» از جمله برنامه‌هایی است که با پایان هفته دفاع مقدس هنوز روی آنتن است و با حضور فرماندهان، رزمندگان و یادگاران دفاع مقدس به بازخوانی عملیات دفاع مقدس، دفاع مقدس در بیان امام (ره) و رهبر معظم انقلاب می‌پردازد. این برنامه تلاش کرده با اغلب برنامه‌هایی که به دفاع مقدس می‌پردازند، متفاوت باشد و مانند یک مجله تصویری با موضوع دفاع مقدس، بخش‌های متنوعی را با فرمی فراتر از کلیشه‌های رایج و پررنگ و لعاب به مخاطب تلویزیون ارائه دهد. گروه حماسه و مقاومت شبکه یک سیما در سال گذشته با ویژه برنامه «مهمات» نگاه متفاوتی به موضوع جنگ و دفاع مقدس داشت و تداوم این نگاه در برنامه «حماسه‌خوان» هم دیده می‌شود ضمن اینکه این برنامه تلاش تازه آن گروه سازنده برای روایت تحلیلی دفاع مقدس است.

بسیاری روایت‌ها در حماسه‌خوان برای اولین بار بیان می‌شوند و ابعاد مختلف عملیات‌ها را پیش روی مخاطبان عمومی و متخصصان جنگ نمایان می‌کند. هشت سال دفاع مقدس سرشار از آموزه‌های تمدن و فرهنگ‌سازی است، آموزه‌هایی همچون مقاومت، عدالت‌خواهی و ظلم‌ستیزی و ولایت‌مداری. بیان این مباحث برای نسل جوان که جنگ را ندیده است می‌تواند بسیار امیدبخش و راه‌گشا باشد. خطر اصلی آن است که ارزش‌های دفاع مقدس در سطور کتاب‌های تاریخی و کتابخانه‌ها خاک بخورد. اما بیان آن از رسانه ملی که مخاطب همه‌گیری دارد این امید را به همراه دارد که نقشه راهی را پیش روی جوانان برای ادامه مسیر باز کند ضرورت اهمیت پرداختن به دفاع مقدس در رسانه ملی بهانه‌ای شد تا به سراغ سازندگان این برنامه برویم.

سیداحمد موسویان:

به بهانه دفاع مقدس تاریخ مقاومت را می‌گوییم

سیداحمد موسویان را با برنامه‌های «هاشور» و «هردم میدان» در شبکه افق و برنامه‌های تلویزیونی «مهمات» و «شمارش معکوس» در حوزه دفاع مقدس می‌شناسیم. وی که تهیه‌کنندگی برنامه «حماسه‌خوان» را بر عهده دارد با بیان اینکه این برنامه با محوریت اصلی دفاع مقدس به سفارش گروه حماسه و مقاومت شبکه یک سیما طراحی و تولید شده است گفت: این برنامه به صورت ضبطی از هفته دفاع مقدس آغاز شده‌است و همچنان روی آنتن است چرا که نگاه ما به مقوله دفاع مقدس مقطعی و مناسبتی نبود بلکه می‌خواستیم این موضوع ضمیمه همیشگی آنتن سیما باشد.

وی که تهیه‌کنندگی برنامه سحرگاهی «صبح روز بعد» را در کارنامه خود دارد با اشاره به اینکه طراحی برنامه با همکاری اتاق فکر است افزود: ما اتاق فکری داریم که متشکل از مدیر شبکه، مدیر گروه حماسه و مقاومت، گروه سردبیری، کارگردانی و تولید است و هدف همه ما این است که از لحاظ کیفی بصری و محتوایی روی برنامه کار کنیم و نکاتی را در برنامه لحاظ کنیم که به جذابیت آن کمک کرده دچار تکرار نشود.

تهیه‌کننده «حماسه‌خوان» تصریح کرد: معمولا تا اسم برنامه دفاع مقدس به میان می‌آید مخاطب تصویری کلیشه‌ای از جنگ و رزمندگان به ذهنش می‌آید اما ما تلاش کردیم با تولید برنامه تخصصی در حوزه دفاع مقدس از فضای مناسبتی فاصله بگیریم و غالب‌های مرسوم را بشکنیم.

موسویان ادامه داد: برنامه‌های دفاع مقدس باید از حالت شعارگونه خارج شود و برنامه‌سازان متناسب با واقعیات جنگ، شخصیت‌ها و موقعیت‌ها را به تصویر بکشند. حماسه هشت سال دفاع مقدس میراث تاریخی ناب و ارزشمندی را برای نسل‌های آینده است و اگر کودک و نوجوان امروزی از کنار این حماسه بی‌تفاوت عبور کند مقصر ما هستیم. وی به تفاوت این برنامه با دیگر برنامه‌های دفاع مقدسی اشاره کرد و گفت: نکته‌ای که همواره در فضای دفاع مقدس میان دوستان مطرح می‌شود اتفاق دفاع مقدس است که در کشورمان رقم خورده و باعث می‌شود کلی از داستان‌ها و نکاتی که حتی معطوف به روز دفاع مقدس است بتوانیم پوشش دهیم به همین خاطر ما طراحی که انجام دادیم این بود که بتوانیم در کل سال حداقل یک برنامه به بهانه دفاع مقدس داشته باشیم. اما حال و هوای آن کاملا ژورنالیستی باشد به این معنی که بخش‌های مختلف این حماسه از زوایای مختلف یعنی جبهه و پشت جبهه را به تصویر بکشیم. از یک گفت‌وگوی صمیمی با رزمنده‌ای در آن دوران تا نکات ناگفته و اشارات شیرین و تلخی که هر جنگی با خود به همراه دارد را بیان کنیم.

تهیه‌کننده «حماسه‌خوان» اضافه کرد: یعنی اگر ما می‌آییم به فرهنگ جبهه و تشریح عملیات‌ها می‌پردازیم یا به بهانه دفاع مقدس تاریخ مقاومت را می‌گوییم همه اینها بابت این است که بتوانیم موضوع روز را پوشش دهیم و مانند یک مجله مکتوب هفتگی مخاطبان بتوانند از آن استفاده کنند.

موسویان گفت: در این ۴۵ سالی که از انقلاب اسلامی گذشته نزدیک به یک چهارم از این انقلاب بحث دفاع مقدس بوده، بالا و پایین و سختی داشته‌اما اتفاقاتی که داخل و پشت جبهه در ایران

رقم خورده اتفاقات منحصر به فردی است که باید با نگاه تیزبین و ظریف به تصویر کشیده شود.

وی به آیت‌های متنوع برنامه اشاره کرد و گفت: در هر قسمت از این برنامه یک ساعته حدود ۱۵ آیت داریم. از سرود جنگی، شعرخوانی و معرفی کتاب گرفته تا قصه یک عکس، روایت ماجراهایی از مقاومت اسلامی علیه اسرائیل و موشن‌گرافی درباره یک عملیات. تهیه‌کننده «حماسه‌خوان» افزود: آیت‌ها معمولا کوتاه‌اند و گفت‌وگوی اصلی حماسه‌خوان، بخش بیشتری را نسبت به بعضی آیت‌ها به خود اختصاص داده‌است، اما پخش شمار زیادی آیت در طول برنامه، چه لابه‌لای گفت‌وگو و چه قبل و بعد از آن، به این برنامه ریتم و تنوعی داده که در کمتر برنامه تلویزیونی مربوط به موضوعات استراتژیک می‌بینیم.

به گفته موسویان گروه محتوایی برنامه سعی کرده تعادل مناسبی میان آیت‌ها برقرار کند؛ یعنی نه شمار آیت‌های ادبی و احساسی که به مخاطب تنفس می‌دهد زیاد از حد است، و نه حجم آیت‌های دارای محتوای تاریخی حوصله‌بیننده را سر می‌برد.

وی خاطر نشان کرد: این تنوع در ساختار برنامه هم مشاهده می‌شود. از به تصویر کشیدن همدلی مردمی که پشت جبهه داشتند تا ایثار و جهادگری که رزمندگان و شهدا در خود جبهه انجام می‌دادند را روی آنتن بردیم ضمن اینکه قصد ما تکیه زدن بر تاریخ شفاهی بود تا این رشادت و حماسه در ذهن مخاطب امروزمان هم بماند.

تهیه‌کننده «حماسه‌خوان» تأکید کرد: مخاطب امروز که نسل جوان جزو آنان هستند با تعدد فرمی و مدت زمان کم به علت وجود شبکه‌های اجتماعی روبرویند و بیشتر نیازهایشان را از طریق